

Közigazgatási szakosztályunk és a Műegyetemmel való
e g y e s ü l é s .

I.

Műegyetemmel való egyesülés szempontjából tisztázni kell azt a kérdést is, hogy ennek az egyesülésnek milyen következményei lesznek a közigazgatási szakosztály szempontjából és hogy különösen hogy az egyesülés ebből a szempontból fog-e számbavehető megtakarítással járni.

Ha az egyesülés gyakorlati megoldását a közigazgatási szakosztály szempontjából vizsgáljuk, mindenek előtt figyelomba kell vennünk azokat az eltéréseket, amelyek a mi közigazgatási szakosztályunk és a Műegyetem közgazdasági osztálya között a két tanfolyam célja, időtartama és képző hatálya tekintetében mutatkoznak.

A közigazgatási szakosztály célja olyan közigazgatási szakemberek nevelése, akik a közigazgatási fogalmazói munka ellátására a közigazgatás minden szakában jelesen, a belügyi közigazgatásban és a közönség mindennapi életét irányító közgazdasági kérdésekben is hivatottak. A műegyetemi közgazdasági osztály feladata, hogy elsősorban a műegyetemet, de másodsorban más főiskolát végzett egyéneknek is a gazdasági, jogi és kereskedelmi ismeretekben jártasságot adjon.

Az eltérő céloknak megfelelően mások a két tanfolyamon a felvételi feltételek. A mi közigazgatási szakosztályunkon középiskolai érettségivel rendelkező egyének vehetők föl. A műegyetemi közgazdasági osztályon a műegyetemet, a bányászati és erdészeti főiskolát kereskedelmi akadémiát, gazdasági akadémiát, vagy hasonló jellegű külföldi főiskolát végzett egyének vehetők föl.

Ebből látható, hogy amíg a közigazgatási szakosztályon önálló és öncélú képzés folyik, a műegyetemi közgazdasági osztály csak pótképzést ad másirányú főiskolai képzottséggel már rendelkező egyéneknek.

Ez az eltérés kifejezésre jut a két tanfolyam időtartamában is. A közigazgatási szakosztály 8 félévre terjed. Ezzel szemben a megyetemi tanfolyam 2 féléves. Igaz, ugyan, hogy a kötelező kollokviumok nagy száma miatt és a közgazdasági doktorátus előfeltételül előírt szemináriumi munkálkodásra tekintettel a valóságban a tanulmányok 3-4 félévig szoktak tartani; ez azonban nem változtat a szabályzatnak azon rendelkezésén, amely a tanulmányi időt 2 félévben állapítja meg. Megjegyzem, hogy a közgazdasági osztály szervezeti szabályzata előre látja egy 4 éves tanfolyam megszervezését is, ez a terv azonban eddig megvalósítást nem nyert.

Eltérés van a két tanfolyam között a minősítő hatályra is. A mi közigazgatási szakosztályunk elvégzése után szerzett közgazdaságtudományi doktorátus az 1929. évi XXX.t.c. 65. §-a szerint a közigazgatási fogalmazói munka ellátására általában kóposit. Ezzel szemben a megyetemi közgazdasági osztályon megszerezhető oklevél, illetőleg doktorátus kópositó hatállyal nem rendelkezik; az első csupán esetleg a közgazdasági mérnöki cím viselésére jogosít, a második pedig kizárólag tudományos grádus.

II.

A felhozott eltérések mellett két igen lényeges eltérés van még a két tanfolyam megszervezési módjában. Amíg ugyanis a közigazgatási szakosztály pontosan megállapított kötött tanrenddel rendelkezik és tulnyomó nagyrészen tanszékekkel rendelkező nyilvános tanárok által látja el föladatát, - addig a megyetemi közgazdasági osztálynak mincs teljesen fixirozott tanrendje és az előadás majdnem kizárólag meghívott előadók által bonyolódik le. Ennek illusztrálására szolgáljanak a következők:

A mi közigazgatási szakosztályunknak 11 tanszéke van /: Föllner, Toloki, Steinecker, Czottler, Eródi-Harrach, Karch, Lóczy, Egyöd ,

Kaas, a Kuncz tanszékére kinevezendő tanár, és Neumann/ Ez a 11 tanár a közigazgatási szakosztályon kötelezően előírt 167 elméleti óraszám-ból 111 órát ad elő.

Azonfelül a közigazgatási szakosztályon előad a mezőgazdasági és kereskedelmi szakosztályoknak 5 tanára, /Kerpely, Schandl, Reichenbach, Trautmann és a Krolopp tanszékére kinevezendő tanár:/, összesen 28 óraszám-ban.

Harmadsorban előad a közigazgatási szakosztályon kötelező tárgyat 2 kebli magántanár./ Fodor és Purebl :/ összesen 6 óraszám-ban.

Összegezve az eddigieket a 167 kötelező óraszám-ból 145-t a Kar külső orók igénybévétolo nélkül ad elő és csak 22 óra oltátá-sa céljából szorul összesen 7 megbizott előadóra. Természetesen azok-nok az előadóknak a száma is csökkenthető lenne, ha a közigazgatási szakosztály régi előterjesztése legalább 2 új tanszék szervezése tekinté-ben megvalósulna.

Az előrebocsátottakból megállapítható, hogy a közigazgatási szakosztály teljesen megszervezett, tulnyomó nagyrészből /: 86 % oró-jéig :/ kebli rendes és magántanárokkal működő szakosztály, amelyen a megbizott előadóknak nincs nagyobb szerepük, mint bármely más régi egyetomi karokon.

Ezzel szemben a műgyetomi közgazdasági osztálynak sem fix tanrendje, sem megszervezett tanári kara nincsen, tulajdonképen csak keret-szakosztály.

A közgazdasági szakosztály szabályzata értelmében az ott előadott tárgyak két csoportba osztályozódnak. Nevezetesen vannak rendes és specialis kollegiumok. A rendes kollegiumok meg vannak állapít-va/: bevezetés a jogtudományokba, pénzügytan, statisztika, agrárpoliti-ka, iparpolitika, kereskedelemügy, közlekedésügy és szocialpolitika:/ Ezeknek hallgatása a 2 félévben heti 20- 20 órát jelent. A tanrendben felvett specialis kollegiumok száma a 30-at is meghaladja. Ezekből a hallgatóknak félévenként 8-8 órának megfelelő előadásokat kell fölvenni. A hallgatóknak biztosított ez a választási jog talán megfelel az otta-ni doktorátus tisztán tudományos jellegének.

A megyetemi közgazdasági osztályon az alapító szabályzat szerint egyelőre 6 tanszék van rendszeresítve. E tanszékek közül azonban az idők folyamán kettő más megyetemi osztályoknak lett átengedve, két tanszék betöltője pedig /: Bud és Friedmann:/ évek óta szabadságon vannak. Ilyen formán az osztályon ezidőszerint tulajdonképpen csak 2 rendes tanár : Heller és Laky , működik. A közgazdasági osztály tehát főnállásának 15 éve alatt nemhogy fejlődött volna, de határozottan el lett hanyagolva.

Természetesen az említett két tanár a kötelezően előírt tárgyaknak aránylag kis részét tudja előadni. Heller a két félévben 19 Laky pedig 23 órát tart. Ezeken felül más szakosztályok tanárai közül Zellovich ad elő összesen 9 órát.

A mindenki részére kötelezően előadott tárgyakat is ennek folytán tulnyomó részben megbízott előadók adják elő. Ilyen előadó 9 van. A választás tárgyául szolgáló specialis előadásokat pedig azon felül 20-nál több meghívott előadó adja elő.

Ilyen megszervezés, amely 2, illetőleg 3 rendes tanár mellett kb. 30 meghívott előadóval dolgozik, célravezetőnek egyáltalán nem nevezhető. Köztudomásu, hogy a meghívott előadók által ellátott tanfolyam sokkal kevésbé szervez, összefüggő és programmszerű.

III.

Ismerve az egyesítendő két szakosztály szervezetét, eltérő céljait és időtartamát, most már meg kell állapítanunk, hogy az egyesítés mi módon történhetnék. A megyetom tanácsának az egyesítés tárgyában a vallás-és közokt. miniszterhez intézett felterjesztése az egyesítésben azt az előnyt látja, hogy egyrészt a technikai osztályokon a jogi- és közgazdasági tárgyakat szaporítani lehet, másrészt a közgazdasági osztály hivatását, t.i. a technikai osztályok vagy

más főiskolák végzettjei számára a jogi és közgazdasági továbbképzésnek a megadását a mainál intenzivebb módon lehet majd szolgálni.

Annak a kérdésnek a megoldását a tanács felterjesztése későbbi időre utalja, hogy a mi közigazgatási szakosztályunk 4 éves tanfolyamát fenn kell-e tartani és ezzel a müegyetemi programtervezet eredeti elgondolását megvalósítani.

1/. Amennyiben a mi közigazgatási szakosztályunk átvétele a müegyetemre kizárólag azt a célt szolgálná, hogy a technikai osztályokon a jogi és közgazdasági tárgyakat szaporítani és a közgazdasági osztályon a jogi és közgazdasági továbbképzést intenzivebbé tenni lehessen, ez a megoldás a müegyetemre kétsegtelenül előnyös lenne. A közigazgatási szakosztálynak tőlünk átvett 11 tanszéke lehetővé tenné, hogy az eddigi 30 meghívott előadó tulnyomó részének a működése feleslegessé váljék, s a tárgyaknak jelentékeny részét rendes egyetemi tanárok adják elő.

Hogy azonban ez a megoldás gazdaságos-e, az más kérdés. A jelzett megoldás folytán a müegyetemi tanszékek száma jelentékenyön szaporodna, anélkül, hogy a müegyetem az eddig ellátott feladatokon fölül új feladatokat tudna ollátni.

Az lenne a különbség csupán, hogy a tárgyakat az olcsóbb meghívott előadók helyett költségesebb módon rendes tanárok adnák elő.

De ez a megoldás azért sem lehet még gazdasági szempontból nem célirányos, mert a gazdasági irányu közigazgatási képzésnek törvényhözásilag is sanctionált gondolatát nem lehet föladni és így előbb-utóbb szükség lenne egy külön közigazgatási kar megszervezésére, ami természetesen nagy anyagi áldozatokkal lenne csak megvalósítható.

Az ismertotett következtetésekön kényegesen nem módosítana, ha a müegyetem az említott továbbképzés céljaira nem mind a 11 katedrát, hanem azoknak csak egy részét kívánná átvonni, minthogy abban az esetben is költségzsaporulat lenne és az önálló közigazgatási képzés

kérdése ugyis függőben maradna.

2/. Az egyesítés másik módja az lenne, hogy a műegyetem az egyesülés alkalmával megvalósítaná a 4 éves tanfolyam felállítására vonatkozó régi tervét, vagyis a mi közigazgatási szakosztályunkat jelenlegi tantervével és tanszékeivel átvinné. Ebben az esetben a műegyetemen lenne egy 1, illetőleg 2 éves továbbképző tanfolyam a mérnökök és más főiskolát végzettek részére, és lenne a mi közigazgatási szakosztályunknak megfelelő 4 éves tanfolyam.

Ez a megoldás első pillanatra tetszetősnek látszik, mert annak lehetőségét rejti magában, hogy a 4 éves tanfolyamon működő rendes tanárok a 2 éves tanfolyam tárgyait is előadhatják és így a műegyetem oddigi meghívott előadóinak hosszú sora fölöslegessé válnék. Ha azonban a kérdést közelőbbi vizsgálat tárgyává tesszük, megállapíthatjuk, hogy ez a gazdaságossági szempont alig érvényesíthető. Közigazgatási szakosztályunk tanárai jelenleg is a kötelezett óraszámot sokszor jelentékenyen meghaladó óraszámokban tartanak előadásokat és ezen felül tovább általában nem terhelhetők. /: A közjog nálunk 10 óra, ott 2 óra; a közigazgatási jog nálunk 6 óra, ott 4, kereskedelmi jog 6 és 3; stb. :/

A továbbképző tanfolyamon tehát ezontul is vagy meghívott előadóknak, vagy tanársegédeknek kellene előadni /: esetleg a rendes tanár felügyelete alatt:/ és így a személyi költség ugyanaz maradna. A közigazgatási szakosztályon és a közgazdasági osztályon csak egy azonos jellegű katedra van, . t. i. a közgazdasági, fölöslegessé azonban az egyesítés ellenére ez sem válna, minthogy a megszorított munkát ezen legfőbb studiumban csak parallel tanszékekkel lehet majd ellátni.

Azt is figyelembe kell itt venni, hogy a továbbképzés céljait szolgáló előadásokat nemcsak vázlatokban, de a technikusok igényeit megfelelően kell tartani és a technikusokat érdeklő részeket különösen kidomborítani, holott az önálló tanfolyamon az önálló és a gazdasági szempontok vannak előtérben. A parallel előadást tehát semmiképp nem lehet megtakarítani.

Még nehezebb lenne természetesen a megoldás abban az esetben, ha a műegyetem a közigazgatási szakosztállyal együtt nem venné át egyúttal a kereskedelmi szakosztályt is. E két szakosztály tanrendjében ugyanis igen sok az egyezés és a tanszékek nagy részétazonosak. A kereskedelmi szakosztály tanárai közül ezidőszerint csak Grosschmid és a 2 nyelvi tanár nem ad elő a közigazgatású szakosztályon, de a nyelvi tanárookra a kötelezően előírt nyelvi előadásokra tekintettel a szakosztályon is szükség van. A kereskedelmi szakosztály tanárai közül azonfelül legföljebb még a második magángazdaságtani tanszék tanárát lehetne nélkülözni, ha a műegyetem^{en} ennek a tanszéknek csak egy rendes tanára lenne. Ebben az esetben azonban természetesen nyitott kérdés marad az önálló kereskedelmi főiskolának a megvalósítása, ami jelentékeny anyagi áldozatokkal lenne csak megvalósítható, mint-hogy a kereskedelmi szakosztály tanszékei közül legföljebb négyet lehetne a főiskola számára meghagyni.

3/, Még egy harmadik megoldás is lenne az egyesítéssel kapcsolatosan képzelhető. Nevezetesen, hogy a továbbképző tanfolyam a műegyetemen egészen megszűnne és a mi 4 éves közigazgatási tanfolyamunk lépne a helyébe. Ez esetben a műegyetemen a technikai szakosztályok valamelyikét végzett hallgató még 4 félévre beiratkoznék a közigazgatási szakosztályra és abban az esetben közigazgatási oklevelet szerezne.

Ez a megoldás tetszetősnek látszik annyiban, hogy fölöslegesség teszi, hogy ugyanaz a tanár parallel előadásokat tartson továbbképzési célokból. Azonfelül analógiát is találunk a mi karunkon, amennyiben a kereskedelmi és mezőgazdasági szakosztály absolvált hallgatói szintén rövidített idő alatt szerezhetik meg a közigazgatási szakosztály oklevelét. Ebből a kedvezményből a műegyetemmel való egyesülés esetén természetesen a technikai osztályok végzettjeit sem lehetne kizárni.

Ez a megoldás pénzügyi megterheléssel ~~nem~~ járna, de viszont

takarékossági szempontból sem jelentene különösebb előnyt, azon-
kívül kérdéses, hogy a technikai és közigazgatási tanfolyamok tan-
rendjében jelentkező nagy disparitásra tekintettel mennyiben len-
né megoldható. A technikusok pedig nem találnák meg specialis szem-
pontjaik kielégítését.

A technikai szakosztályokon ugyanis ezidő szerint csakis a
nemzetgazdaságtant és a közigazgatási jogot tanulják ; minthogy
pedig a technikai szakosztályok tanrendje nem engedi meg azt, hogy a
hallgatók parallal a közigazgatási szakosztály egyes tárgyaira is
beiratkozzanak, véleményem szerint gyakorlatilag legfeljebb egy/1/
félévet lehetne a közigazgatási szakosztályon nekik elengedni. Ha
többet engedünk el, nevezetesen a fölmerült kívánságnak megfelelően
4 félévet, ennek egyrészt az a következménye, hogy a tárgyakat össze-
zsúfolva ,másrészt, hogy nem programszerű sorrendben fogják hallgatni,
ami tanulmányi szempontból nem kívánatos.

Azonfölül megfontolandó, hogy nem praktikus-e a technikai
osztályokat végzettek részére egy r ö v i d jogi továbbképzés
lehetőségét is fenntartani, amely esetben az illetők nem általános
közigazgatási, hanem kizárólag technikai közigazgatási szolgálatra
nyornének képesítést /mérnökök a technikai közszolgálatban./

.....